

ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ

Μπορεί να μαθαίνει ένα παιδί δύο ξένες γλώσσες από τον πρώτο χρόνο της ζωής του;

Dr. Αλεξάνδρα Νικολάου-Παπαναγιώτου,
Παιδίατρος-Αναπτυξιολόγος-Κοινωνική Ιατρός,
υπεύθυνη Ιατρείου Αναπτυξιακής και Κοινωνικής Παιδιατρικής
του Γ.Ν. Παιδων Πεντέλης

Η μεγάλη αύξηση του τουρισμού, η Ευρωπαϊκή χωρίς σύνορα που επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση και ανεύρεση εργασίας σ' όλα τα κράτη-μέλη της και διάφοροι άλλοι παράγοντες, έχουν δημιουργήσει μια νέα τάξη πραγμάτων στις σχέσεις των δύο φίλων. Εμφανίζονται όλο και περισσότερα νεαρά ζευγάρια που μιλούν διαφορετικές γλώσσες.

Η οικογένεια που στη συνέχεια δημιουργείται, βιώνεται αντιμέτωπη με ορισμένα ερωτήματα:

- Πώς πρέπει να μιλά κανείς με το παιδί;
- Μπορεί άραγε η διγλωσσία να δημιουργήσει πρόβλημα στην ανάπτυξη του λόγου;
- Πότε και πώς πρέπει να ξεκινά ένα παιδί να μαθαίνει δύο γλώσσες.

Οι περισσότεροι γονείς επιθυμούν μιαν απάντηση πριν ακόμη το παιδί γεννηθεί. Οι πρώτοι, συνήθως, στους οποίους απευθύνονται είναι οι Παιδίατροι Νοσητικής Ανάπτυξης.

Θα ενδιαφέρονταν λιγότερο, αν ήξεραν πόσο εύκολα ένα παιδί αλλάζει τις γλώσσες, πόσο εύκολα τα καταφέρνει και με τις δύο, γιατί δεν αντιλαμβάνεται ότι πρόκειται για δύο διαφορετικές γλώσσες.

ΟΙ ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΟΙΑΖΟΥΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ.

Πριν ακόμη το παιδί αρχίσει να λέει τους δικούς του γλωσσικούς «διπλασιασμούς συλλαβών» κατέχει

όλες τις γλώσσες του κόσμου. Βρίσκει ηχητικές συνδέσεις, τις οποίες αυτό ακούει και τις εξισώνει. Άλλωστε, οι πρώτες λέξεις που οργονείς μιλούν με το παιδί ακούγονται σε πολλές γλώσσες το ίδιο.

Σχεδόν όλα τα παιδιά του πλανήτη μας λένε «μιάμιά» και εννοούν «πείνει» ή «φαγητό». Η ίδια λέξη στα λατινικά σημαίνει μητρικό στήθος. Σχεδόν όλα τα παιδιά λένε «μπαμπιά» ή «papa» που και στα Ισπανικά είναι «tata», στα Τούρκικα «aba» στα Ιταλικά και στην μεσαιωνική γλώσσα «bata», στα ρώσικα «tjaja».

Επίσης, σε πολλές γλώσσες ακούγονται οι λέξεις «βίου-βίου» και «ντα-ντα» και άλλες πολλές, εντελώς ίδιες.

Με τα παραπάνω γίνεται σαφές, ότι τα βρέφη χωρίς κόπο και ιδιαίτερη προσπάθεια μπορούν να μάθουν δύο γλώσσες μαζί, αρκεί οι γονείς να προσέχουν ότι αυτά αναπτύσσονται ψυχοκινητικά φυσιολογικά, δεν παρουσιάζουν έντονη καθυστέρηση ή διαταραχές της ομιλίας τους και φυσικά να μην είναι πολύ απαιτητικοί απ' αυτά και να ακολουθούν κάποιους απλούς και σαφείς κανόνες συμπεριφοράς.

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΣΤΑΘΕΡΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

Κατ' αρχάς, είναι γεγονός ότι το μικρό παιδί συνδέει την ομιλία με το πρόσωπο στο οποίο

απειθόνεται. Έτσι, πρέπει οι γονείς να μιλούν σταθερά ο καθένας στη δική του γλώσσα, γιατί οι συνεχείς αλλαγές στις δύο γλώσσες, μπορεί να μπερδέψουν το παιδί.

Εάν κάποιος προσέξει παιδιά που μιλούν δύο γλώσσες, θα παρατηρήσει ότι:

- Τα παιδιά απαντούν πάντα στη γλώσσα που έχουν ερωτηθεί
- Τα παιδιά που μαθαίνουν δύο γλώσσες, δεν μαθαίνουν τις διπλάσιες λέξεις απ' ό,τι ένα παιδί που μιλά μόνο μία γλώσσα, αλλά τις ίδιες διηρημένες στις δύο γλώσσες. Έτσι, μιλούν στην κάθε γλώσσα μ' ένα φτωχότερο λεξιλόγιο από έναν συνομήλκό τους.
- Τα γραμματικά λάθη είναι περισσότερα, γι' αυτό οι γονείς δεν πρέπει συνεχώς να τα διορθώνουν με αυστηρότητα, αλλά να αφήνουν το παιδί πρώτα να εκφραστεί ελεύθερα και στη συνέχεια, να το επαναλαμβάνουν οι ίδιοι σωστά και διακριτικά.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΝΤΙΘΕΤΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΨΕΥΣΘΗΚΑΝ

Πολλοί θεωρούσαν και θεωρούν ακόμη, ότι η διγλωσσία διαταράσσει την ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητας ενός παιδιού και ότι αυτό δεν μπορεί να ανήκει σ' έναν ευχύτερο γλωσσικό χώρο. Αυτές είναι παλαιές απόψεις από την αμερικάνικη βιβλιογραφία που σήμερα πλέον δεν είναι αποδεκτές.

Προ ετών επιχειρήθηκε στην Αμερική μια μέση της μητρικής γλώσσας των μεταναστών με την Αγγλική. Οι ερευνητές παρατήρησαν ότι αυτοί οι πληθυσμοί έγιναν γλωσσικά φτωχότεροι και ότι έχασαν ένα μέρος της ταυτότητάς τους.

Αυτό, όμως, στη συνέχεια αποδόθηκε, όχι στη διγλωσσία, αλλά σε ρατσιστικά αίτια.

Σήμερα σε διάφορες έρευνες έφηβοι και ενήλικες που ρωτήθηκαν στο θέμα της ταυτόχρονης εκμάθησης των δύο μητρικών τους γλωσσών απάντησαν θετικά. Θεωρούν ότι έγιναν έτσι περισσότερο φιλικόι στις κοινωνικές συναναστροφές τους, μεγαλύτερη και διαλεκτικοί στις σχέσεις τους.

ΟΣΟ ΝΩΡΙΤΕΡΑ... ΤΟΣΟ ΚΑΛΥΤΕΡΑ

Φυσικά, δεν πρέπει να περιμένει κανείς να γίνει ένα παιδί πρώτα τριών χρονών για να αρχίσει να του μιλά σε δύο γλώσσες.

Αν αυτό συμβεί καθυστερημένα, τότε το παιδί μαθαίνει τη δεύτερη γλώσσα, όχι πλέον σαν μητρική, αλλά όπως κάθε άλλη ξένη γλώσσα.

Στην Ευρώπη βέβαια, των ανοικτών συνόρων, που χρησιμοποιούνταν εξήντα γλώσσες και διάλεκτοι, είναι κι αυτό κάτι απαραίτητο, αλλά φυσικά, όχι το ίδιο όπως το μέγαλωμα εξ' αρχής με δύο μητρικές γλώσσες.

Τούτο διότι κι αν ακόμη το παιδί δεν χρησιμοποιήσει τη μία απ' αυτές, μπορεί να τη δραστηριοποιήσει και πάλι πολύ γρήγορα, γεγονός που δεν συμβαίνει με μια ξένη γλώσσα που μαθαίνει κανείς αργότερα.

Θα πρέπει, λοιπόν, όλοι οι ειδικοί που ασχολούνται με την προσθήκη ή *αποκατάσταση διαταραχών* της ψυχοκινητικής και νοητικής των παιδιών να είναι σε θέση να δώσουν μία σαφή απάντηση στους γονείς εξαιτομακούντας την ανάλογα με την περίπτωση προκειμένου να αποφευχθεί η αβεβαιότητα και η ταλαιπωρία των γονέων προς ανιζήτηση λύσης του προβλήματος.